

PSYCHOLOGIA PSA

Darmowy materiał szkoleniowy w postaci próbki!

W pełnym szkoleniu cały materiał szkoleniowy z możliwością zdania egzaminu i otrzymania dokumentów potwierdzających ukończenie szkolenia.

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
Pochodzenie psa	4
2. Zdolności umysłowe psa	6
3. Rola zmysłów u psów	8
Pozyskiwanie i przetwarzanie informacji przez psy	8
Oczy	9
Uszy	10
Nos	15
„Szósty zmysł”	23
4. Zachowanie psów	25
Manipulowanie zachowaniem i genami u psów	26
Różnice w zachowaniu wynikające z rasy psa	29
5. Psia komunikacja, czyli język zapisany w genach	35
Mowa ciała	35
Psia mowa – znaczenie wydawanych dźwięków	38
Komunikacja człowieka z psem	42
Rasa psa, a sposób komunikacji	44
6. Osobowość psa	50
Cechy osobowości	52
Test osobowości psa – obiektywny	65
Genetyka, a osobowość	72
Zaburzenia psychologiczne związane z osobowością	74
Napady furii u psów	76

Przeprowadzanie testów osobowościowych u szczeniąt	79
Wpływ pozostałych czynników na osobowość psa	83
7. Rozwój emocjonalny psów	86
Rasa psa, a proces uczenia się.....	87
Sposoby i rodzaje uczenia się	93
Nauka znaczenia bodźców	94
Emocjonalne uczenie się.....	96
8. Rozwój umiejętności psa.....	105
Główne zasady.....	106
Utrwalanie zachowania	107
Szkolenie poprzez kuszenie.....	111
Podpowieź fizyczna	115
Kształtowanie.....	119
Karanie psów	123
Dlaczego kary nie działają?	128
Inna technika karania psa – czas na zastanowienie	132
9. Zasady komunikacji z psem.....	136
Porady	136
Psi język	155

1. Wprowadzenie

Współcześni psychologowie, wraz z lepszym poznaniem umysłu i świadomości psów, co raz częściej wspominają o ich istnieniu i znaczeniu. Również biolodzy podkreślają, że u psów można zauważyć ich celowe zachowania oraz stawiają tezę, że psy mają własne, świadome wyobrażenie świata. Oczywiście jest wielu przeciwników tej teorii, którzy swoją argumentację opierają jedynie na emocjach czy przekonaniach nie zaś na naukowych faktach.

Pochodzenie psa

Przez wiele lat prowadzono badania nad pochodzeniem naszych domowych pupilów. Nad pochodzeniem psów prowadzone były przeróżne dysputy zarówno przez ludzi nauki, jak również filozofów czy miłośników psów. Koniec XX wieku przyniósł odpowiedź na te nurtujące pytanie.

Wszelkie rasy psów – zaczynając od luksusowych ras, a kończąc na masywnych bernardynach – wywodzą się od wilka!

D. Mech – znawca wilków – stwierdził, że: „Wilki nie są po prostu dzikimi psami, to raczej psy są udomowionymi wilkami”.

Tysiące lat życia człowieka z wilkiem doprowadziły do ich bliskości oraz współzależnienia.

Zamiana wilka w psa

Dzięki badaniom mitochondrialnego DNA – prowadzonym przez Roberta Wayne’a - można ustalić, w którym momencie wilki zostały udomowione i pojawiły się pierwsze psy – było to 100 tysięcy lat temu. Profesor biologii na Uniwersytecie Kalifornijskim zbadał ilość mutacji DNA aż u 167 wilków, które pochodziły z 27 różnych obszarów geograficznych, a także 140 psów o 67 różnych rasach.

Wilki - bezpośredni przodek wszystkich psów domowych

- krótkie, sterczące uszy
- dwuwarstwowa sierść
- potężne szczęki
- łapy odporne na zimno

Dalmatyńczyk - doskonały przykład psa domowego

- pstrokate ubarwienie
- obwisłe uszy (ograniczają zasięg komunikacji)
- spłaszczony pysk (w porównaniu z wilkiem o ponad połowę słabszy)

2. Zdolności umysłowe psa

Dyskusje prowadzone od wielu lat na temat psychologii psów, ich świadomości umysłowej doprowadziły do ustalenia niezaprzeczalnych i potwierdzonych naukowo faktów.

Pies rozumie otaczający go świat i potrafi odbierać od niego informacje.

Pies potrafi się uczyć i dostosowywać swoje zachowanie do warunków.

Każdy pies ma pamięć i potrafi rozwiązywać różne problemy.

Doświadczenia w okresie szczenięcym mogą wpłynąć i ukształtować zachowanie dorosłego psa.

Pies ma uczucia.

Każdy pies jest odrębną osobowością.

Różne rasy psów odznaczają się różnym temperamentem.

Wszelkie społeczne współdziałania (tj. spacer, zabawa, itp.) są bardzo ważne dla psów.

Pies porozumiewa się z innymi psami oraz z ludźmi.

Każdy z powyższych faktów niesie ze sobą kolejne wątpliwości i pytania dotyczące zachowania i psychologii psów:

czy pies postrzega świat tak samo jak człowiek? jeśli nie – to w jaki sposób to czyni?

czy pies wyczuwa otoczenie lepiej od człowieka?

czy pamięć psa jest taka sama jak ludzka, czy zupełnie inna?

jakie problemy może rozwiązać pies?

czy psy są w stanie zrozumieć takie pojęcia jak np. czas, muzyka, piękno, liczenie, itp.?

czy psy faktycznie potrafią wyczuć zbliżające się trzęsienie ziemi?

czy temperament psa jest tożsamy z osobowością człowieka?

czy psy potrafią uczyć się poprzez obserwację, bądź powtarzanie danej czynności?

Aby zrozumieć psa, konieczne jest poznanie jego procesów umysłowych, a to wiąże się bezpośrednio z funkcjonowaniem psich zmysłów. Konieczne jest zdobycie wiedzy, w jaki sposób pies pozyskuje informacje.

3. Rola zmysłów u psów

Pozyskiwanie i przetwarzanie informacji przez psy

W 1873 r. zostało utworzone 1 laboratorium psychologii eksperymentalnej, w którym prowadzone były badania związane ze zmysłem słuchu, dotyku i wzroku u ludzi. Zmysły przekazują do mózgu pozyskane dane. Podobnie jest u zwierząt – informacje do mózgu trafiają za pomocą zmysłów.

Cesar Millan wielokrotnie powtarza, że naturalną kolejnością zmysłów u psów są: nos, oczy i uszy.

Już z chwilą pojawienia się szczenięcia na świecie, to właśnie zapach pozwala mu na rozwinięcie niezbędnych narzędzi potrzebnych mu do przetrwania.

Ludzki umysł koduje pewne wydarzenia z okresu dzieciństwa w mózgu w formie obrazów. Wraz z rozwojem zdolności językowych, zmienia się sposób zapamiętywania danych – większość z nich jest przetwarzana na kod, który opiera się na słowach, nie zaś na obrazach. Psi język nie opiera się na słowach, co za tym idzie, myśli psa muszą być kodowane w formie odmiennej od człowieka. Można sądzić, że z powodu braku słów, psi umysł raczej bazuje na obrazach dostarczonych przez zmysły.

Potwierdzone naukowo dane pokazują, że psy, które o czymś myślą, wykazują aktywność mózgu, którą można zmierzyć.

Jednak bez zrozumienia psych zmysłów, nie można zrozumieć procesów myślowych tych zwierząt. Chcąc zrozumieć psa konieczne jest zatem zrozumienie języka informacji, które pozyskuje psi mózg.

Oczy

Zdolność widzenia psa jest znacznie słabsza niż u człowieka, ponieważ odbiór światła u psów, w dużo mniejszym stopniu, odbywa się za pomocą wzroku. W pewnych sytuacjach – np. podczas aportowania, zabawy z frisbee – psy widzą dużo lepiej niż ludzie. U wielu ras – chociażby u owczarków czy chartów – wykonywanie określonych zadań opiera się właśnie na wzorku.

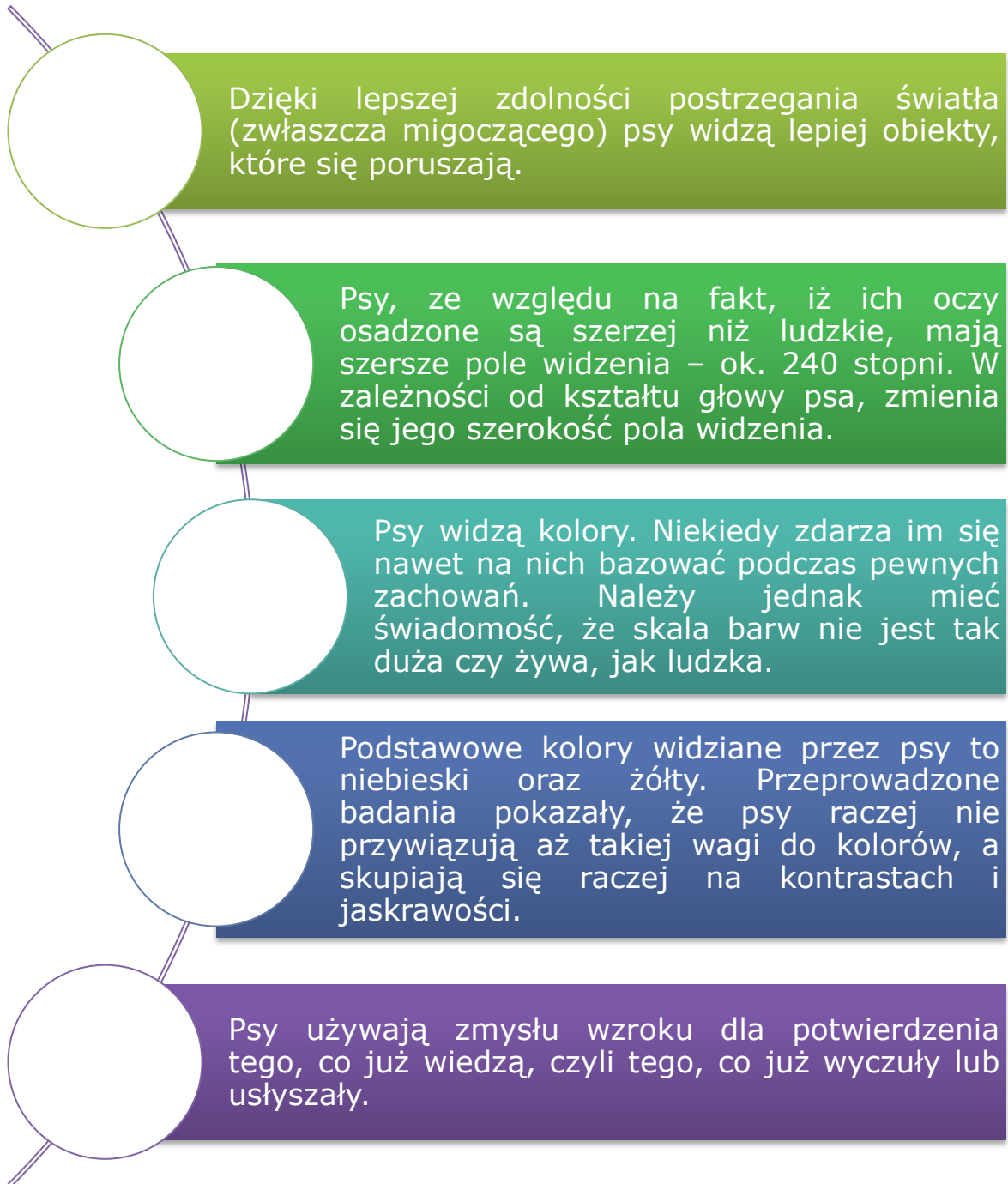
Warto pamiętać, że proces ewolucji u psów wpłynął na rozwój i doskonalenie tych zmysłów, dzięki którym możliwe było przeżycie. Przodkowie psów byli mięsożernymi myśliwymi, którzy musieli szybko biegać, by móc dogonić swoją ofiarę. Psy dużo lepiej od ludzi poruszają się w porach dnia, gdy światło jest stłumione – w porze świtu czy zmierzchu. Oko psa wychwytuje nawet niewielki blask światła. Biorąc pod uwagę budowę anatomiczną oka psa można zauważyć, że jest ono znacznie lepiej przystosowane do tego, by funkcjonować w przyćmionym świetle. Źrenica oka psa nigdy nie uzyska takiej głębi widzenia, jak ludzka.

Psy nie mają, aż takich zdolności jak ludzie, zmiany kształtu soczewki, a co za tym idzie ich ostrość widzenia światła jest znacznie mniejsza.

Na jakość obrazu oprócz zdolności akomodacyjnej oka wpływa także typ oraz rozmieszczenie fotoreceptorów.

Uszy

Psy słyszą dużo lepiej od ludzi - biorąc pod uwagę odpowiedni zakres dźwięków. Jeszcze do niedawna nie było do końca wiadomo, co tak naprawdę słyszą psy. Chcąc określić możliwości słuchowe psa konieczne jest nauczenie go przez osobę badającą reagowania na kierunek dźwięku, a następnie umieszczenia pupila w specjalnie do

tego przystosowanej aparaturze (musi być ona zaopatrzona w głośniki, a także przyciski po obu stronach). Dźwięki pojawiają się przypadkowo, raz z lewej, raz z prawej strony. Zadaniem psa jest naciśnięcie właściwego przycisku, po tej stronie, z której dochodził dźwięk. Prawidłowa odpowiedź nagradzana jest smakołykiem.

Psy słyszą dźwięki w zakresie od 47 do 65 tysięcy herców, tj. o znacznie wyższej częstotliwości niż człowiek. Ta różnica w odbiorze natężenia dźwięku sprawia, że psy o wiele częściej będą reagować agresją podczas pracy odkurzacza, kosiarki czy innych sprzętów np. kuchennych.

Psy odziedziczyły zdolność słyszenia wysokich dźwięków po swoich przodkach. Ludzie natomiast wykorzystują tę zdolność chociażby do pracy z psami – agencje ochrony czy też policja używają milczącego gwizdka, który pozwala na wydawanie komend psu bez konieczności używania komend słownych, które mógłby usłyszeć podejrzany.

Tak jak i u ludzi także u psów może pojawić się problem ze słuchem. Z reguły osłabienie słuchu u psów jest wynikiem:

wrodzonej wady, którą można już zauważyć u szczenięcia – ma ona podłoże genetyczne

urazu – w późniejszym wieku utrata słuchu wiąże się z jakimś mechanicznym uszkodzeniem bądź jest skutkiem poważnej infekcji

Dzięki psy wykorzystują słuch, by zlokalizować miejsce, z jakiego dochodzą dźwięki.

Ma to podłoże w historii ich przodków, którzy musieli zlokalizować swoje ofiary, zanim jeszcze je zobaczą, a także usłyszeć zbliżające się niebezpieczeństwo.

- *Psy, które mają stojące uszy, potrafią wykrywać kierunek dźwięku przy pomocy ucha zewnętrznego. Ich małżowina uszna jest ruchoma, a dzięki temu psy mogą dokładnie określić kierunek pochodzenia dźwięku.*

- *Psy, które mają zwisające uszy, zdecydowanie gorzej słyszą, ponieważ źródło dźwięku nie jest tak słyszalne, a dodatkowo małżowina uszna blokuje dostęp dźwięku do ucha.*

Część informacji na temat miejsca pochodzenia dźwięku trafia do mózgu przez ucho, które znajduje się bliżej tego źródła. To z kolei prowadzi do powstania niewielkich różnic w odbiorze dźwięku. Dźwięk, który dociera do ucha jest głośniejszy, jeśli znajduje się ono bliżej jego źródła, co już zostało wspomniane, ale też dlatego, że głowa psa blokuje dostęp tego dźwięku do dalszego ucha. Im większa zatem głowa psa, tym wzrasta różnica czasowa w odbiorze dźwięków przez uszy.

Ciekawostką jest, że u psów umiejętność lokalizacji źródła dźwięku równa się zdolności rozróżnienia dźwięków, które docierają z opóźnieniem równym osiemnastu tysięcznych sekundy.

Objawem kłopotów ze słuchem u psa jest zatem pogorszenie bądź całkowita utrata zdolności dokładnej lokalizacji pochodzenia dźwięku. Jeśli pies nas nie widzi i nie reaguje kiedy go wołamy, a rozgląda się i podchodzi do nas dopiero w momencie kiedy nas zobaczy możemy podejrzewać, że doszło do częściowej utraty słuchu. Kolejnym objawem może być reakcja na głośny dźwięk – jeśli pies odwraca łeb w przeciwnym kierunku niż pochodzi dźwięk może to świadczyć np. o utracie słuchu w jednym uchu.

Psy nie rodzą się od razu z tak doskonałym słuchem. Dopiero od 2 miesiąca ich słuch zaczyna lepiej funkcjonować, do tego czasu się rozwija. Dotyczy to także tych wysokich dźwięków.

Psy tracą najpóźniej zdolność odbierania głośnych oraz ostrych dźwięków. W momencie, gdy pies przestanie całkowicie słyszeć nasz głos, może nadal reagować (odwrócić głowę lub poruszyć uszami) na dźwięk głośnego klaśnięcia czy gwizdka.

Psy, które nie słyszą, zaczynają bazować na pozostałych zmysłach czyli węchu i wzroku.

Warto pamiętać, by do psa, który nie słyszy nie podchodzić niespodziewanie, szczególnie jeśli śpi, ponieważ może się przestraszyć.

W celu łagodnego obudzenia można zbliżyć spokojnie swoją dłoń do nosa psa, który obudzi się wyczuwszy węchem naszą obecność.

Na spacerze koniecznie trzymaj psa na smyczy, by zapewnić mu bezpieczeństwo, głuchy pies nie usłyszy chociażby nadjeżdżających samochodów bądź też łatwo może stracić orientację.

Nos

U każdego ze zwierząt dominuje, któryś ze zmysłów, u psów jest to niewątpliwie węch.

Zauważmy, że nos u psów góruje nie tylko nad ich twarzą, ale też nad całym mózgiem, kształtując ich ogólny i

szczegółowy obraz otaczającego świata.

Człowiek odbiera świat za pomocą obrazów, pomimo tego, że nasza podświadomość rejestruje wiele zapachów, to aby dotarły one do mózgu i świadomości, muszą być bardzo intensywne, bądź wiązać się z jakimś szczególnym znaczeniem. Psy odbierają dużo więcej zapachów od ludzi i to one właśnie kształtują ich umysł i postrzeganie świata.

Aby zrozumieć psychologię psa oraz procesy, jakie zachodzą w jego umyśle czy motywy działania konieczne jest spróbowanie wniknięcia w świat zapachów.

Ciekawostki

Centrum analizy zapachów u psów jest aż 40 razy większe niż u ludzi.

Psy potrafią rozróżniać zapachy aż od 1000 do 10000 razy lepiej od ludzi.

Oprócz tak rozbudowanego centrum zapachów w mózgu psa, także budowa anatomiczna nosa sprzyja rozpoznawaniu nawet tych najśłabszych woni.

Psy uważniej zbierają zapachy, aktywnie używają struktur nosa, których brakuje ludziom.

Pies może poruszać każdy z nozdrzy niezależnie, dzięki temu z łatwością i precyzyjnie określa kierunek źródła zapachu.

Samo wąchanie jest niezależne od oddychania. Ta zdolność jest szczególnie istotna podczas upałów lub przegrzania się psa. Psy bowiem chłodzą się poprzez m.in. dyszenie.

W momencie przegrzania psa jego umiejętność do wycucia i rozpoznania zapachu spada ponad 40%! Stąd tak ważne jest schładzanie zwierzęcia.

Zimny i wilgotny nos u psa pozwala mu na zbieranie cząstek zapachów, które są związkami chemicznymi rozpuszczalnymi w wodzie. Dzięki wydzielinie, która pokrywa trufkę psiego nosa, możliwe jest osadzanie się na nosie zapachów.

Najwięcej receptorów węchowych ma bloodhound – aż 300 mln.

Psy, które mają wydłużone kufy mają też większą ilość receptorów zapachowych. Dla przykładu jamniki mają aż 125 mln takich komórek, foksteriery 147 mln, a owczarki niemieckie ok. 225 mln. Dla porównania człowiek ma takich receptorów jedynie 5 mln.

Nie ma się zatem, co dziwić, że psy poświęcają aż tyle czasu na analizę zapachów. Psi nos jest szczególnie wrażliwy na wonie innych zwierząt, co jest zrozumiałe ze względu na ich pochodzenie. Rozpylając 1 g kwasu masłowego (składnik potu) na przestrzeni 350 km² pies bez problemu go wyczuje, człowiek z pewnością nie.

Psie nosy mają jeszcze dodatkowy organ, zwany organem Jacobsona.

- Jest to cewka błony śluzowej, wypełniona płynem, w której umiejscowione są komórki węchowe. Znajduje się on w szczytowej partii jamy ustnej. Cząsteczki zapachu docierają po otwarciu tego organu zarówno do jamy ustnej jak i nosowej. W opuszkach węchowych umieszczonych w mózgu znajduje się dodatkowy organ, który analizuje zapachy pochodzące z organu Jacobsona.

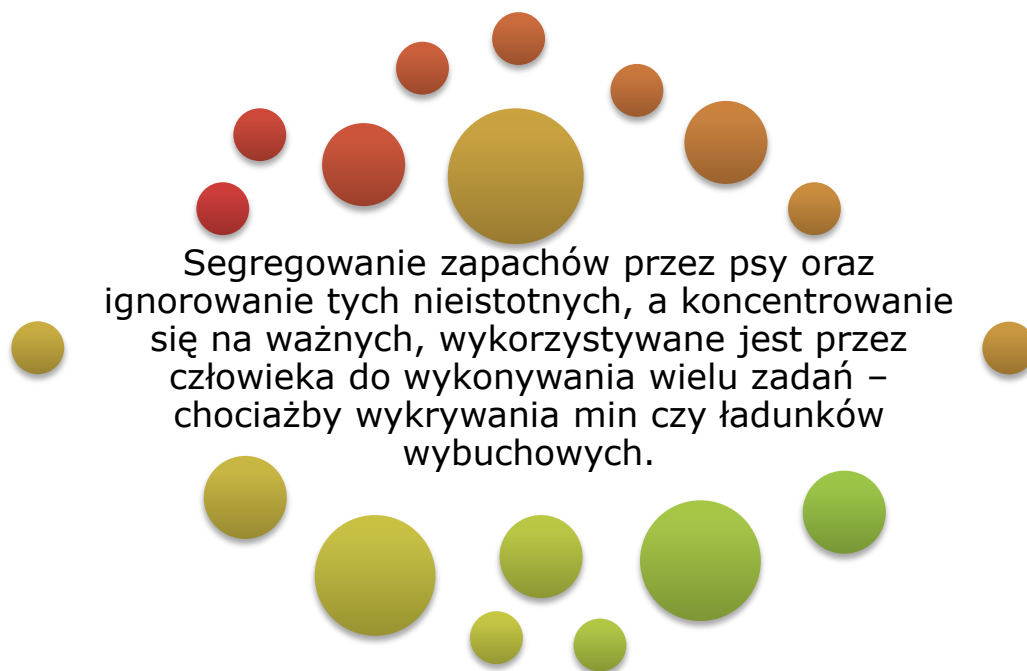
- ✓ *Psie nosy są szczególnie wyczułone na zapachy o szczególnym znaczeniu biologicznym - jak np. feromony. Dla psa stanowią one niejako ogłoszenia informacyjne, stąd psy podczas spacerów obwąchują każdy napotkany zapach innych zwierząt.*

Psy są zwierzętami społecznymi, stąd tak ważna jest dla nich informacja o stanie emocjonalnym pozostałych członków stada. Zapach strachu może dla nich oznaczać niebezpieczeństwo i być swojego rodzaju ostrzeżeniem przed zagrożeniem. Brak tego zapachu u obcych psów jest oznaką, że zwierzę może bezpiecznie nawiązać z nimi kontakt.

Dzięki możliwości identyfikacji feromonów przez organ Jacobsona możliwe jest spokojne spotkanie z drugim psem. Wymiana zapachów, tym samym informacji o drugim psie, zaczyna się od obwąchania pysków, a następnie zadów.

Psy będą najdłużej obwąchiwać obcych osobników, właśnie w celu ich poznania. Mając w domu psy, możemy zauważyć, że również się obwąchują, mimo tego, że się znają. Psy robią to, by poznać samopoczucie swojego współtowarzysza, a także aby ocenić jego humor, by ewentualnie zapobiec atakom agresji.

- ✓ Psi węch i nos ewoluował przez wiele lat, jako pomocne narzędzie w polowaniu. **Psy wyszkolone do polowań potrafią podążać za tropem jednego zwierzęcia, nawet jeśli przemieszcza się ono w stadzie.**
- ✓ Psy są zdecydowanie lepsze od człowieka w wyczuwaniu zapachu, ale też przetwarzaniu o nim informacji, rozdzielaniu zapachów oraz identyfikowaniu ich. **Zdolność segregowania zapachów przez psy można porównać do ludzkiej zdolności segregowania obrazów.**
- ✓ Naukowcy przeprowadzili badania i udowodnili, że **psy rozkładają każdy zapach na proste składniki**, nie mieszają ich, ani też nie skupiają się na najmocniejszym.

Do zapachów nielubianych przez psy należą:

- zapachy cytrusowe (cytrynowe, pomarańczowe, limonowe),
- zapach cytroneli,
- zapach niektórych przypraw - np. ostrej papryki.

Każdy z nas ma swój indywidualny zapach, a dodatkowo istnieje wiele możliwości kombinacji czynników, które wpływają na zmianę zapachu. Pies, pomimo to, doskonale potrafi zidentyfikować człowieka po zapachu.

Identyfikacja wzrokowa u ludzi jest równoznaczna z identyfikacją węchową u psów. Psy pracujące przy rozwiązywaniu zagadek kryminalnych i przestępstw często wykorzystywani są jako świadkowie.

Prowadzone badania pokazały, że dokładność psów do wskazywania np. przedmiotu zbrodni, czy już samego przestępcy, wynosi ponad 80 %. Można zatem śmiało stwierdzić, że psy są nawet lepszymi świadkami od ludzi.

Pomyłki zdarzają się rzadko, a wynikają głównie z nadmiernej wrażliwości psa na różnice zapachowe. Udowodniono, że psy są w stanie nie tylko rozpoznać zapach danej osoby, ale także wiedzą, z której części ciała on pochodził.

Zatem: im lepiej pies zna osobę bądź też im więcej uzyskał próbek zapachowych z różnych miejsc ciała, tym większa szansa, że przeprowadzona analiza zapachowa i identyfikacja będą wiarygodne i bez pomyłek.

Obraz czy dźwięk znika szybko, zaś zapach utrzymuje się dużo dłużej. Umiejętność identyfikacji zapachów przez psy, a także określenie kierunku skąd pochodziła, pozwala na wykorzystywanie jej w poszukiwaniu zaginionych osób czy w ratownictwie.

Prowadzono badania nad zdolnością psa do podążania we właściwym kierunku po zapachu, które potwierdziły teorię, że psy nie podążają za śladami pozostawionymi np. na ścieżce, a po woni.

Im starsze ślady, tym psy mają utrudnione zadanie, ponieważ zapach przestaje być taki intensywny. Dodatkowo w upalne i słoneczne dni zapachy utrzymują się krócej.

Węszenie najbardziej dokładny sposób podążania za kimś

pies kieruje się po śladach, z nosem blisko ziemi, poruszając się od 1 odcisku stopy do 2

sprawdza się w przypadku, gdy trop jest w miarę świeży, a pomocne są dodatkowo zapachy zdeptanej zieleni czy poruszonej ziemi

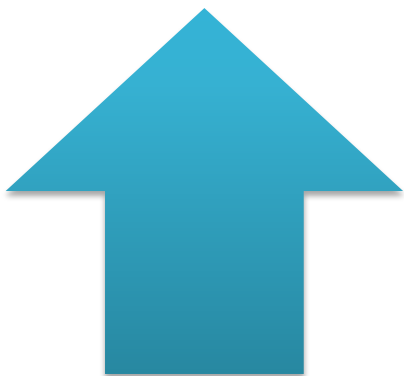
pies porusza się określoną ścieżką, stąd jest to idealny sposób do odnajdywania zgubionych przedmiotów czy też celowo schowanych przez osobę, za którą pies podąża

Tropienie praca psa polegająca na podążaniu za śladem zapachowym, jaki tworzy złuszczone naskórek ciała

komórki naskórka unoszą się w powietrzu i opadają zgodnie z kierunkiem wiatru

pies może poruszać się dokładnie tą samą ścieżką, którą przeszła tropiona osoba bądź też biegnącą do niej ścieżką równoległą

Rasa psów najlepiej nadająca się do tropienia to bloodhoundy. Jak żadne inne psy, te mają doskonałą pamięć do zapachu. Nie trzeba im go przypominać co jakiś czas, mogą pracować przez cały dzień, bez konieczności odświeżania pamięci węchowej. Nie są jednak idealne do tego, by wychwytywać zapach z powietrza, ponieważ opuszczają nosy ku ziemi, w przeciwieństwie do owczarków niemieckich czy labradorów, które są doskonałymi psami ratowniczymi.

Psy, które węszą w powietrzu pracują często przy katastrofach, w których konieczne jest odnalezienie ofiar. Trening polega na uczeniu psa mieszanych zapachów wielu ludzi, ma to na celu przygotowanie go do poszukiwania wszystkich ofiar, a nie konkretnej, jednej osoby. Większość psów lepiej wychwytuje zapach osób, które jeszcze żyją.

Do odnajdywania zwłok psy szkoli się w odmienny sposób – mają reagować na wykrywanie zapachu rozkładającego się mięsa. Takie psy są w stanie odnaleźć zwłoki także pod wodną, są więc pomocne w poszukiwaniu ofiar utonięć czy powodzi.

Profesjonalnie szkolone psy są w stanie wykryć rozmaite łatwopalne płyny stosowane przez podpalaczy. Na podstawie przeprowadzonych badań pokazano, że pies jest w stanie wyczuć obecność

takich płynów nawet do 18 dni po pożarze.

Technicy czekają aż pogorzelnisko będzie bezpieczne i wpuszczają tam psy – często rasy labrador o czarnym umaszczeniu. W USA niemal każde towarzystwo ubezpieczeniowe ma w swojej ekipie takie właśnie wyszkolone psy.

„Szósty zmysł”

Postrzeganie pozazmysłowe psów jest tematem badań wielu naukowców. Powstało wiele książek popularno-naukowych opisujących przypadki psów, które potrafią poznawać świat nie tylko poprzez 5 zmysłów. Wielu jest też sceptyków teorii pozazmysłowego postrzegania świata przez te zwierzęta, co także jest zrozumiałe. Należy podkreślić i rozróżnić kwestię czy rzeczywiście psy:

potrafią mieć przeczucia – w ludzkim rozumieniu – tj. posiadają psychiczną wiedzę na temat tego, co ma nastąpić w przyszłości

są jasnowidzące – posiadają psychiczną zdolność postrzegania pozawzrokowego zjawisk i zdarzeń, które się w danym momencie dzieją lub dopiero, co zaszły

mają zdolności telepatyczne – tj. potrafią czytać w myślach

Można założyć, że szósty zmysł u psa polega na jego umiejętności postrzegania rzeczy i zdarzeń, w taki sposób, który nie do końca jest zrozumiały dla człowieka, a nie odbywa się on za pomocą standardowych zmysłów.

Pamiętajmy, że psy mają doskonały i wrażliwy słuch, przez co niekiedy można odnieść wrażenie, że pies przepowiedział przyszłość. Bernardyny np. potrafią odnaleźć osobę przysypaną śniegiem, właśnie dzięki słuchowi, nie zaś zdolnościom nadprzyrodzonym, bądź też oznajmić nadchodzące trzęsienie ziemi czy lawinę.

Przewidywanie kataklizmów przez psy jest wykorzystywane w krajach, gdzie nawet zaawansowana technologia – Japonia, Chiny – czasem zawodzi.

4. Zachowanie psów

Różne zachowania psów są zakodowane w ich genach. Nie są one wyuczone, można raczej powiedzieć, że pojawiają się samoistnie w zależności od chwili bądź zdarzenia – są to jakby

zaprogramowane zachowania.

Wiemy już, że wszelkie informacje docierają do mózgu psa za pomocą zmysłów. Jednak psie zachowanie nie jest jedynie wynikiem wpływu nauki czy środowiska. Już z chwilą urodzenia pies ma zakodowane pewne przydatne zachowania.

Żaden pies nie rodzi się od razu z perfekcyjnie ukształtowanymi zachowaniami, u szczeniaka można jednak już zauważyć pewne predyspozycje zachowań, które będzie można doskonalić w przyszłości.

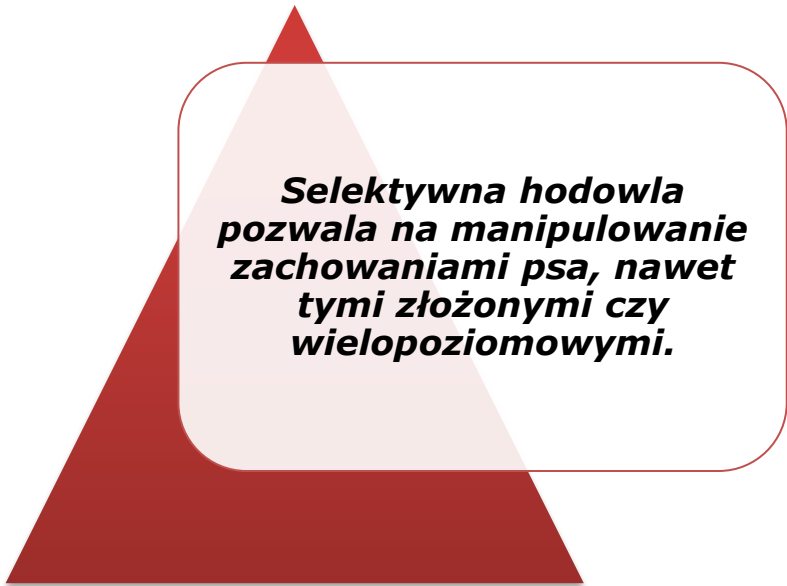
Genetycznie zdeterminowane zachowanie u psa nazywa się instynktem.

Natura wpływa na zespół zachowań i zdolności, z jakimi rodzi się pies i wpływa także na to, jak będzie się on uczyć. Natomiast same doświadczenia oraz nauka określają specyficzne zdolności psa, które

może on przyswoić, i które w ostateczności ukształtują całokształt zachowań psa.

Genetyczne „programowanie” psa pozwala na jak najlepsze przystosowanie go do wykonywania zadań – stosowane jest zazwyczaj w selektywnych hodowlach. I tak dla przykładu terier został wychodowany do tego, by szczekać. Jego zadaniem było dostanie się do nory borsuka czy lisa i upolowanie go. Myśliwi słysząc energiczne szczekanie teriera wiedzą, gdzie mają rozpocząć polowanie. Nie lada wyzwaniem staje się zatem u terierów nauczenie ich, by nie szczekały.

Manipulowanie zachowaniem i genami u psów

Selektywna hodowla pozwala na manipulowanie zachowaniami psa, nawet tymi złożonymi czy wielopoziomowymi.

Reakcje te podstawowe są odruchowymi – nie podlegają zmianom czy manipulacjom, ale np. agresja u psa jest już zjawiskiem złożonym i może przybierać różne formy i stopnie nasilenia. Selektywna hodowla będzie w tym przypadku mogła wpływać na poziom zmiany agresji u psa, ale już nie wpłynie na instynkt walki. Wzór ataku, gryzienia i obrony jest stałym aspektem genetycznego wzoru dla wszystkich psów.

Regularne i przewidywalne zachowanie pojawiające się, niezależnie od procesu uczenia, nosi miano niezmiennego wzoru zachowania.

Mówiąc zatem o genetycznej manipulacji na przykładzie agresji u różnych ras będziemy polegać na ilościowej, nie zaś jakościowej zmianie.

Nie jest zmieniany podstawowy wzór zachowania, a jedynie tendencja do takiego zachowania i łatwości jego pojawiania się.

Opieka nad szczeniakiem przebiega według jednego ustalonego wzoru, choć jest to przykład zachowania typowo złożonego. Suka, która wydaje po raz pierwszy na świat młode wie w jaki sposób ma postępować, pomimo tego, że nikt wcześniej jej tego nie nauczył. Odruchowo 24 do 48 h przed porodem zaczyna przygotowywać miejsce. Tuż po tym, jak szczeniaki pojawiają się na świecie, matka oczyszcza je i odgryza pępowinę. Szczenię zostaje wylizane i wysuszone przez sukę. Wylizywanie jest wzorem zachowania, które jest niezwykle ważne, ponieważ pobudza mięśnie do pracy, w tym także oddechowe. Gdyby istniała konieczność uczenia matki, w jaki sposób ma się zajmować swoimi szczeniętami, zamiast genetycznie

zaprogramowanego wzoru zachowania, można przypuszczać, że istnienie gatunku byłoby zagrożone.

Pomimo tylu lat prób wpływania na psie geny człowiek nie jest w stanie zmienić ustalonego wzoru zachowań, co świadczy o tym, jak jest on silny. Wszelkie ingerencje będą wpływać na to, jak często modyfikowane zachowanie będzie się pojawiać. Nie jest możliwe, by wyhodować psa, który zacznie mówić, ale możemy wpłynąć np. na jego skłonność do szczekania.

Ludzka manipulacja ogranicza się zatem do tego, jak chętnie pies będzie podejmował określone działanie.

Warto wiedzieć, że podniesienie gotowości do działania u psa na wysoki poziom, może spowodować pojawienie się wzorów zachowań, które nie były pierwotnie zaprogramowane.

Charakterystyczną cechą ustalonych wzorów zachowań jest także fakt, że bardzo trudno są one poddawane świadomej kontroli. Przykład: samiec psa podnosi tylną łapę wiele razy w ciągu dnia, jednak nauczanie psa podnoszenia jej na komendę jest wręcz niemożliwe, nawet gdyby było wielokrotnie nagradzane.

Istnieją wzory zachowań, które podlegają jedynie kontroli na poziomie podstawowym, instynktownym, co uniemożliwia ich modyfikowanie poprzez naukę czy trening.

Różnice w zachowaniu wynikające z rasy psa

Kolejnym przykładem manipulacji genetycznej, którą zastosował człowiek w stosunku do psów są zestawy zachowań, które odróżniają od siebie poszczególne rasy.

Niektóre z psich zachowań są tak specyficzne i charakterystyczne dla konkretnej rasy, że poddawane są badaniom, podczas których sprawdza się ich zdeterminowanie genetyczne.

Jeden z badaczy J. Rine (Wydział Biologii Molekularnej Uniwersytet Kalifornijski w Bercley) sprawdzał zachowania przeciwstawne u nowofundlandów i border collie.

Oto przykłady różnic, które zostały zaobserwowane:

nowofundland

Zwolennik wody, dużo szczeka, nosi wysoko ogon, nie wykazuje żadnych zachowań typowych dla psów pasących.

border collie

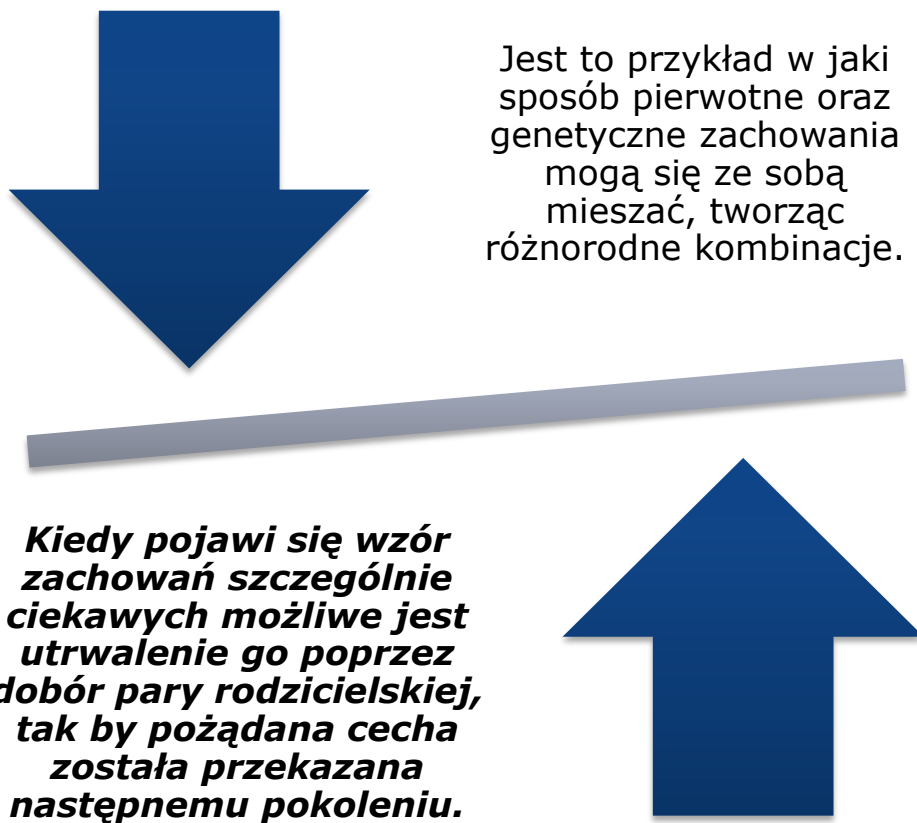
Woda jest dla niego obojętna, z reguły jest cichy, ogon nosi nisko, wykazuje zachowania typowe dla psa pasącego, tj. wpatrywanie się i utrzymywanie kontaktu wzrokowego.

W celu uzyskania dokładnej wiedzy na temat genetycznej kontroli nad zachowaniami charakterystycznymi tych 2 dla ras Rine skrzyżował je ze sobą.

Wyniki:

- **w 1 pokoleniu** szczenięta wykazywały w równym stopniu pasję do wody, jak i zachowania psa pasącego; skłonność do szczekania została wypośrodkowana;
- **w 2 pokoleniu** pojawiły się już różne zachowania u poszczególnych osobników – jeden pies nosił nisko ogon i wykazywał cechy psa pasterskiego, ale jednocześnie był szczekliwy i uwielbiał wodę, drugi zaś (jego brat) był jego zupełnym przeciwstawieniem.

Psy posiadają niezwykle umiejętności dostosowywania się do osób i miejsc. Trzeba być świadomym, że wiele tysięcy lat prób przystosowywania i selekcjonowania psów pod kątem konkretnych cech charakteru nie przyniosły 100 % sukcesów. Pewne cechy, jak np. psia chęć do pilnowania domu, polowania czy przynoszenia zdobyczy, są bardzo głęboko zakorzenione w naturze tych zwierząt.

W domowym zaciszu instynktowne cechy psa, które próbuje się stłumić, mogą objawić się w najmniej odpowiednim momencie. Dla przykładu pies stróżujący, hodowany po to, by pełnić funkcję stróża domu, może stać się aż nazbyt agresywny w stosunku do wszystkich osób, łącznie z właścicielem. Psy, które swoim szczekaniem miały ostrzegać przed niebezpieczeństwem (typu niedźwiedź, wilk, a później złodziej i włamywacz) bardzo często szczekają bez przerwy i powodu.

Pies, który ma być trzymany w domu:

nie może być

- agresywny
- dominujący
- zazdrosny
- terytorialny

wykazywać się zbyt dużą aktywnością fizyczną

nie może dużo szczekać

Przy wyborze psa rzadko kiedy kierujemy się jego cechami charakteru. Dostajemy za to krótki opis rasy typu: „wierny, cierpliwy, czujny” – co w zasadzie nie jest tak do końca czytelne – mający nam pomóc w decyzji. W ostateczności decyzję podejmujemy na podstawie cech fizycznych zwierzęcia, nie zaś na podstawie jego zachowania.

- ***W latach 80 XX wieku dwóch amerykańskich naukowców, specjalistów z zakresu zachowania zwierząt, przeprowadziło badania, mające na celu sprawdzenie w jakim stopniu i czy w ogóle psie rasy się różnią.***
- ***Badaniu poddano 55 najbardziej popularnych ras psów. Prowadzone badania dotyczyły 13 cech charakteru tych zwierząt.***
- ***Wyniki badań były zaskakujące, ale też potwierdziły, że wiele ras posiada specyficzny zakres cech, które nie ulegają zmianie nawet poprzez tresurę, czy wizyty u psiego psychologa.***

Rasy psów najczęściej gryzących:

1. szpic miniaturowy

2. yorkshire terrier

3. terrier szkocki

4. west highland terrier

5. sznaucer miniaturowy

6. chow - chow

Rasa psów najczęściej skłaniających swojego właściciela do uległości:

1. foksterier

2. syberyjski husky

3. chart afgański

4. sznaucer miniaturowy

5. chow-chow

6. terier szkocki

Rasą psów, które wykazują najmniejszą tendencję do chęci dominacji, okazała się być golden retriever.

Badania amerykańskich naukowców Harta i Harta pozwoliły na wyodrębnienie, spośród tylu ras psów, kilku grup behawioralnych psów.

Niezmiennie i stałe charakterystyczne cechy ras psów

Jest to pies urodzony do bycia pasterzem, od setek lat był hodowany do tego, by pomagać w wypasie owiec. Zaganianie owiec przez collie jest formą nagrody dla tego psa, nie karą czy obowiązkiem. Nie jest też w żadnym stopniu uzależnione od tresury czy wychowania.

5. Psia komunikacja, czyli język zapisany w genach

Mowa ciała

Sposób komunikacji psów jest również zdeterminowany przez genetykę. Metody porozumiewania się oparte są na zespołach ustalonych wzorów działania.

Małe szczenię nie musi uczyć się np. sygnałów, które wyzwalają w matce instynkt opiekuńczy, jak skomlenie, skowyt, lizanie pyska matki, itp. Wraz z upływem czasu pojawiają się coraz to nowe sygnały, które szczenię nie miało nawet szansy wcześniej zaobserwować u dorosłych osobników.

Zalicza się do nich wrodzone **sygnały dominacyjne**, jak kładzenie łba na grzbiecie rywala, w taki sposób, że oba psy formują się w kształt litery T, uderzanie barkiem/biodrem w pozostałe szczeniaki, opieranie się przednimi łapami na grzbiecie rodzeństwa, uporczywe wpatrywanie się w oczy.

Przejście **od dominacji do wyzwania** zawsze poprzedza, zaprogramowany już w genach szczenięcia, pokaz siły – warczenie wraz z odsłonięciem zębów. Zaczyna się od ruchów czubka uniesionego ogona, a kończy na najeżeniu włosa na karku i usztywnieniu ogona. Agresja okazywana jest również poprzez okrażanie przeciwnika na sztywnych łapach wraz z jednoczesnym uniesieniem naprężonego ogona.

Wszelkie oznaki podporządkowania również zalicza się do zachowań instynktownych. **Pies, który jest uległy** chowa ogon między łapy, przyciska uszy do głowy, opuszcza łeb, nie utrzymuje kontaktu wzrokowego, liże powietrze wokół warg.

Pies uległy instynktownie zastyga w bezruchu, w chwili, gdy osobnik dominujący go okrąża. Oznakami najwyższego stopnia uległości u psa będzie: kładzenie się na

grzbiet bądź na boku z uniesioną jedną łapą.

Sygnaly świadczące o chęci do zabawy u psa: kładzenie się na ziemi – przednie łapy przylegają w całości do podłogi, a zad i ogon są uniesione wysoko do góry; podkradanie się do innych szczeniąt z opuszczonym łbem i ogonem, a podniesionymi czujnie uszami; zapasy; pogonie.

Wymienione powyżej znaki mowy ciała pojawiają się u psów samoistnie i sukcesywnie. Szczenię nie potrzebuje żadnych nauk czy zdobycia doświadczenia w tej kwestii. Człowiek może jedynie delikatnie wpływać na intensywność i częstotliwość ich pojawiania

się. Psi język jest uniwersalny oraz instynktowny i nie jest uzależniony od np. kraju w jakim pies się urodził.

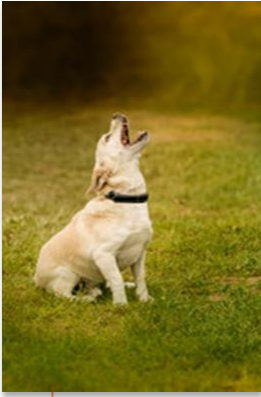
Psia mowa – znaczenie wydawanych dźwięków

Ludzka mowa charakteryzuje się przypadkowym brzemieniem i zestawem słów, który nie jest uniwersalny i zrozumiały dla każdego człowieka na ziemi. Próbowano tworzyć sztuczny język, jak chociażby esperanto, ale nie został on zaakceptowany przez wszystkich.

Reakcja psa na określony dźwięk jest także genetycznie zaprogramowana. Psy używają do komunikacji dźwięki, które są ustalone i pokrewne pomiędzy gatunkami. Zatem rozumienie tych dźwięków jest wrodzone.

Wzór językowy psów pozwala na ich komunikację pomiędzy przedstawicielami różnych ras, ale też ułatwia np. ludziom na zrozumienie ich.

- Dźwięki o niskiej częstotliwości
np. warczenie, oznaczają ostrzeżenie, gniew, groźbę oraz zagrożenie agresją.
- Dźwięki o wysokiej częstotliwości
Zachęcają do kontaktu oraz mówią o łagodnym i spokojnym usposobieniu psa.

Psi język jest oparty na 3 wymiarach:

- tonacji dźwięków
- czasie trwania dźwięków
- częstotliwości dźwięków

E.Morton – przyrodnik – poddał analizie dźwięki wydawane przez 56 gatunków ssaków i ptaków. Odkrył, że wszystkie dźwięki bazują na tych samych zasadach tonacji. Niski, groźny, zbliżony do warczenia dźwięk można usłyszeć także u szczurów, pelikanów, słoni czy oposów i pełni funkcje ostrzegawcze. Natomiast skowyty czy skomlenia, wydawane przez psy, można usłyszeć także u świnek morskich, nosorożców czy dzikich kaczek. Psychologowie odkryli, że i ludzie w zbliżony sposób, nieświadomie używają tego uniwersalnego języka – np. osoba wściekła odruchowo będzie obniżała tonację głosu, zaś osoba, która chce być miła – będzie mówiła znacznie wyższym tonem.

Reguła częstotliwości opiera się na prawach fizyki. Proces ewolucji sprawił, że zwierzęta, które chciały uniknąć niepożądanego spotkania z drugim zwierzęciem wydają niskie dźwięki. Dzięki temu mają większą szansę by przetrwać i przekazać swoje geny potomstwu.

Wskazówki dźwiękowe, co do wielkości osobnika, są zakodowane genetycznie, przez co stały się stałym elementem w komunikacji psów. Pies chcąc odstraszyć inne zwierzę będzie wydawać z siebie dźwięki o niskiej częstotliwości. Zauważymy, że duże psy też przecież potrafią skomleć, a zmiana tonacji w żaden sposób nie jest uzależniona od gabarytów psa.

Właściwe reakcje na genetycznie zakodowane zmiany w tonacji pozwalają psom na unikanie rozwiązań siłowych, co z kolei wpływa pozytywnie na całe stado.

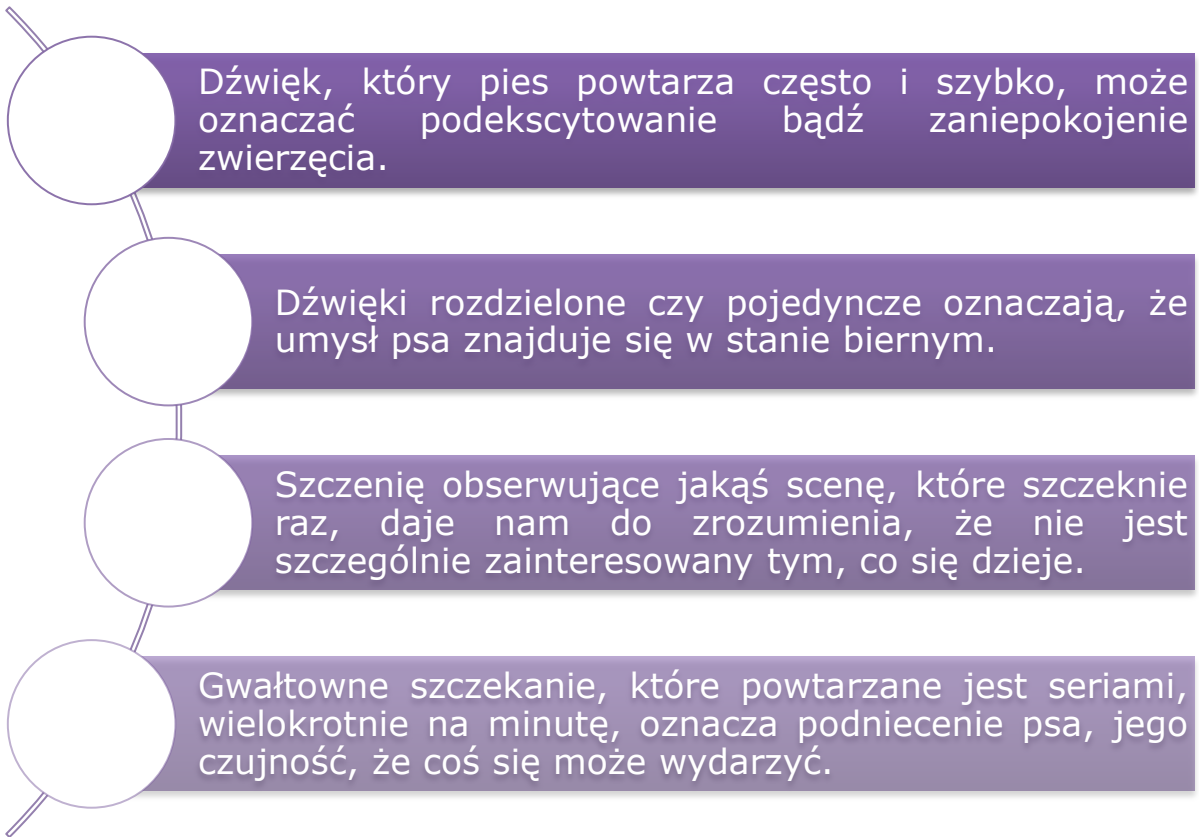
- **Reguła długości dźwięku jest równie ważna jak poprzednia. Połączenie tonacji z długością trwania dźwięku w sposób diametralny może zmienić znaczenie.**

Dźwięk krótkotrwały zazwyczaj wiąże się z większym natężeniem bólu, lęku czy potrzeb. Kiedy krótkie skomlenie przechodzi w skowyt, można odbierać to za sygnał strachu lub cierpienia psa.

Wydłużone skomlenie, przechodzące w popiskiwanie, może oznaczać radość, wezwanie lub chęć do zabawy.

Im dłuższy zatem czas trwania dźwięku, tym większe prawdopodobieństwo, że pies w sposób świadomy wysyła nam sygnał.

Trzecią i ostatnią cechą genetycznie uwarunkowanego psiego języka jest częstotliwość cyklu dźwięku.

S. Yin przeprowadziła badanie na Kalifornijskim Uniwersytecie w Davies dotyczące szczekania psów. Analiza wykazała, że szczekanie jest przewidywalne od sytuacji, w jakiej znajduje się zwierzę. Pies, który jest

zaniepokojony lub czuje się zagrożony będzie szczekał w niskiej tonacji, wydawane dźwięki mają ostre brzmienie i trwają nieco dłużej. Krótkie serie dźwięków, o wyższej częstotliwości oznaczają zachętę do zabawy. Kiedy pies jest podekscytowany rośnie częstotliwość powtórzeń do tego stopnia, że jest ono odbierane przez nas jako jedno szczeknięcie.